

Akademický rok 2020/2021

Diplomová práce – posudek oponenta

Jméno a příjmení studenta: Bca. Petr Mucha

Název práce: Harmonie

Slovní hodnocení:

S Petrem Muchou jsem se seznámil na svých hodinách Zvukové tvorby, kde projevovatel zvýšený zájem o systémy ladění, frekvenční proporce tónů a také o sonifikaci, kterou sám ve své tvorbě využívám. Zřejmě proto si mne i jako ne-sochaře vybral jako svého oponenta. Princip mapování parametrů využívaný při sonifikaci dat je totiž v práci Petra Muchy v zásadě stejný, ačkoliv v jeho případě je mapování aplikováno na v soše uplatněné úhly a z nich vycházející tvary a plochy.

Petr Mucha ve svém textu paradoxně akcentuje subjektivitu, osobní prožitek a způsob uměleckého rozhodování, přesto se ale ve výsledku uchyluje k neosobním, univerzálním a elementárním matematickým principům, které při generování tvaru sochy aplikuje. Teoretik elektronických médií Marshall McLuhan tvrdí, že „*Paradox by měl sloužit spíše jako integrující, ekologická nutnost a nikoliv obtěžovat ty, kteří dávají přednost jasnosti nad údivem*“¹. Z textu i rozhovorů s Petrem je zřejmá jeho touha skrze pochopení vnitřních i matematických souvislostí světa jevů dosáhnout cílené harmonie. Čísla a geometrii přírody zdá se chápe spíše duchovně až transcendentálně – ve smyslu často odkazovaného Pythagora.

Riziko zidealizované a možná i zideologizované harmonie však prokázal i sám Pythagoras, když se nedokázal vyrovnat s objevem iracionálních čísel² svého žáka Hippasa a ze své školy ho vyhnal (dle legendy dokonce nechal utopit), protože otřásl s jeho představou racionality a kosmické harmonie, ve kterou tak silně věřil. V tomto smyslu příliš základního chápání harmonie skrze výhradně celočíselné poměry vidím i svoji kritiku tohoto jinak ambiciózního a zdá se i umělecky upřímného díla. Harmonie ve smyslu Pythagora je svým způsobem anachronismus a nevyjadřuje komplexnost současného světa. I v případě soudobé hudby se „nová“ harmonie, hledá s pomocí mnohem komplexnějších postupů - práce s nelinearitou, mikrotonálním laděním, stochastickými a složitějšími nedeterministickými principy...

Teoretická vědecká sonifikace Alexandra Supper popisuje častý jev tzv. *výměny legitimacy*³, kdy umělecká díla argumentují vědeckými principy, které zpracovávají. Vědou a uplatněnými algoritmy pak

¹ MCLUHAN, Marshall. *Člověk, média a elektronická kultura: výběr z díla*. Brno: Jota, 2000. Nové obzory

² čísla nevyjádřitelná zlomkem

³ SUPPER, Alexandra. *Lobbying for the Ear: The Public Fascination with and Academic*

obhajují – legitimizují výslednou formu. Zbavují se tím tak částečně vlastní umělecké zodpovědnosti. Právě však subjektivita vytvořeného mapování – tedy to jakým způsobem je zdrojový fenomén systematicky zpracován a interpretován – je podstatou jak umělecké sonifikace, tak i v tomto případě svého druhu algoritmické sochy. Němecy hudebník Hans Tammen, který sonifikuje svoji DNA tvrdí že je to umělec, kdo činí rozhodnutí – nikoliv data!

Jelikož neznám další sochařské práce Petra Muchy, těžko hodnotím, zda se do této práce otisknul jeho rukopis, ale ze způsobu uvažování a popisu práce se zdá, že při koncipování mapování se nenechal příliš ovlivnit racionalitou a první objevenou verzí.

Problematické se mi jeví v textu popsané vybrané poměry a to nejen kvůli jejich výběru. Obsahují totiž několik i (nejspíš – to je věc na diskusi) chybných údajů. Například dominanta není kvarta, ale kvinta, která je vyjádřena poměrem 3:2, nebo 2:3 v závislosti zda interval směřuje nahoru, či dolů. Petr Mucha však uvádí údaj 1:3. U vrchních mediant uvádí poměr tercie (nespecifikuje zda velké, nebo malé) a uvádí poměr 1:5. Nicméně v Pythagorejském ladění, ze kterého evropská hudební tradice vychází je tercie definována poměrem 6:5 popř 5:4 u malé tercie. I když tyto hodnoty jsou v určitým matematickém vztahu, není zcela zřejmé, že Petrovy použité proporce a z nich odvozené úhly skutečně respektují originální Pythagorovy poměry ladění (zvukové frekvence, které mi Petr přeposlal Pythagorejskému ladění neodpovídají...). Posun se mohl stát i díky použité interpretaci Davida Ramsay Haye, kterou pro tvorbu svého kánonu použil a ke které se odkazuje.

Martin Heidegger tvrdí, že technologie je způsob vyjevování: „*Technology is a way of revealing*“⁴. Petr Mucha chápe v tomto smyslu i sochu a používá ji jako prostorový nástroj k vyjevení teorie Pythagorových proporcí, jež si zvolil jako reprezentant harmonie. Při důsledné aplikaci všech proporcí by mohl vzniknout akustický model této teorie – při citlivém designování mapování všech parametrů by svým způsobem celá socha měla znít v Pythagorejském ladění (byť plochy jsou složitější rezonátory než struny). To se zatím neděje, nicméně by to zajisté mohl být zajímavý další směr uměleckého výzkumu.

Z Muchovy práce je cítit silné osobní zapálení pro téma, v textu se odkazuje k mnoha filosofickým zdrojům a řemeslné zpracování práce (z pohledu, který jako sochařský laik mohu posoudit) se jeví jako zvládnuté. Oceňuji boční pohled a především korozi, která vyznění sochy výrazně zjemnila. Pokud při dalším pokračování umělecké trajektorie zapojí kritičtější a současnější vědecké teorie popisující svět více komplexně a hlouběji, mohl by se svou metodou dosáhnout dalších nečekaných kvalit.

Legitimacy of the Sonification of Scientific Data. S. 44.

⁴ VICKERS, Paul Vickers. *Ways of Listening and Modes of Being: Electroacoustic Auditory Display*. S. 1. Northumbria University, School of Computing, Engineering, and Information Sciences, 2012.

Otázky k rozpravě:

Designovat, nebo nechat být? Jak se staviš k tvarům, které se ti zkrze zvolený postup vyjevují? Necháváš je být, tak jak se vygenerují, nebo je následně upravuješ? Nebo upravuješ způsob mapování parametrů, tak aby výsledek vyhovoval tvému cítění? Jinými slovy: jak vnímáš svoji subjektivitu při práci s takto univerzálním tématem?

Na světě existuje řada různých principů ladění – tedy tebou zkoumané harmonie čísel, které se stávají základem pro hudbu. Chápeš harmonii proporcí jako univerzální jev, nebo jako kulturní zvyklost?

Proč jsi vybral zrovna vybrané poměry – oktávu, kvintu, tercii, sekundu? Proč chybí i zásadní kvarta, nebo i sexta, malá tercie, septima, malá sekunda a mnoho dalších?

Zkoumal jsi ladění samotných dílů? Upravoval jsi tvary dle jejich ladění?

Závěrečné hodnocení:

Práci doporučuji k obhajobě.

Návrh klasifikace:

A

Posudek vypracoval(a):

MgA. Jiří Suchánek

Datum: 14.6.2021

(Podpis oponenta)